

Na vlásku

Miloš Balabán

Případ dvou Čechů zadržených v Turecku pro aktivity v kurdských milicích je bolehlavem pro českou diplomacii. Potvrdilo se, že podnikat dobrodružné výpravy do tak citlivého regionu, jako je Blízký východ s mnoha spleťnými konflikty, je hodně riziková záležitost. V kontextu vlny politických čistek v Turecku po červencovém pokusu o státní převrat a nekompromisní ofenzivy proti Kurdům doma i za hranicemi to platí dvojnásob. Dostat zadržené Čechy z Turecka bude tak možná stejně obtížné jako v případě Češek unesených v Pákistánu.

V každém případě prochází jeden z členských států NATO, a tedy stále ještě náš spojenec, velmi turbulentním obdobím. Masové čistky pokračují, zřetelně se ukazují odklon od demokratických principů vládnutí.

Bruselská centrála NATO sice zachovává diplomatické mlčení, nicméně oslabuje se druhá nejsilnější armáda Aliance. Jeden z aliančních velvyslanců v Ankaře se vyjádřil, že po čistkách sice armáda plní své závazky, ale celkově se jedná o velkou ztrátu jejich schopností. O mnohém vypovídají i žádosti o politický azyl tureckých vojáků sloužících v Evropě, což je jistě bizarní.

Odhadovat další vývoj v Turecku je čím dál složitější. Kdo by například přesně před rokem po sestřelení ruské stíhačky a prudkém ochlazení turecko-ruských vztahů předvídal, že se obě mocnosti opět sblíží? Turecký prezident Erdogan navíc nyní prohlásil, že se Turecko může nakonec k EU obrátit zády a připojit se k Šanghajske organizaci pro spolupráci, vedené Ruskem a Čínou.

V aktuálních ekonomických reáliích mezi EU a Tureckem je to zatím spíš jen výhrůžka. I Turci však nemohou nevidět postupné politické a ekonomické oslabování Unie. A zřejmě už přemýšlejí, zda má smysl se na ni vázat a zda by raději neměli uvažovat i o jiných geopolitických alternativách.

V této konstelaci není možné vyloučit ani konec uprchlické dohody Turecka a EU. Před parlamentními volbami v Německu v září příštího roku by to byla pro kancléřku Merkelovou, která do dohody investovala nemálo politického kapitálu, velká komplikace.

Dejme si to dohromady i s dalšími možnými posuny ve prospěch euroskeptiků a populistů na evropské politické scéně po brexitu, parlamentních či prezidentských volbách v Rakousku, Francii a v Nizozemsku. Velký otazník se vznáší i nad výsledkem prosincového referenda o změně italské ústavy, prostřednictvím kterého chce premiér Renzi posílit postavení vlády a oslabit Senát. Z referenda se ale může opět stát projev nesouhlasu voličů s establishmentem, jako v případě Británie a USA. Otevřela by se tak cesta k vítězství v parlamentních volbách příští rok pro protievropského populistu Beppeho Grilla s jeho hnutím pěti hvězd.

O dalším osudu EU, a svým způsobem i NATO, se dost možná rozhodne v roce šedesátého výročí vzniku Unie. Pocit, že vše visí na vlásku, je ale neodbytný již teď.

(Autor je bezpečnostní analytik)